

03.05.2021

Asia/15

§ 331

V 19.5.2021, Valtuutettu Mai Kivelän aloite ilmastohaitallisesta mainonnasta vapaasta kaupunkitilasta

HEL 2021-001525 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Veronika Honkasalon ehdotuksesta.

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Suvi Rämö, hallintoasiantuntija, puhelin: 310 32174
suvi.ramo(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Mai Kivelän aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo aloitteen loppuun käsitellyksi.

Esittelijän perustelut

Valtuutettu Mai Kivelä ja 14 muuta valtuutettua esittävät aloitteessaan, että kaupunki selvittää keinot kieltää ilmastohaitallinen ulkomainonta Helsingissä.

Kaupunginhallitus toteaa, että kaupunki huomioi tulevissa ulkomainontaa koskevissa kilpailutuksissaan ulkomainonnan ympäristönäkökohdat ja kannustaa siten mainoslaiteyrityksiä tekemään ympäristöystävällisempiä valintoja.

Mainospaikkojen vuokrasopimusten yksipuolinen muuttaminen kesken sopimuskauden ei ole mahdollista, eikä Helsingin kaupunki vuokranan-

tajana voi siten muuttaa ulkomainosvälinepaikkoja koskevan vuokrasopimuksensa ehtoja yksipuolisesti kesken sopimuskauden. Julkisena hankintayksikkönä Helsingin kaupungille asettaa rajoitteita myös hankintalaki hankintasopimuksen muuttamiselle kesken sopimuskauden.

Kaupunki ottaa vakavasti vastuunsa ilmastonmuutoksen torjunnassa ja torjuu ilmastonmuutosta kunnianhimoisesti. Mainonnan sisällölle asetettavia rajoituksia tarkastellaan seuraavan ulkomainospaikkojen vuokrausta koskevan kilpailutuksen yhteydessä sekä kaupunkiympäristön toimialalla että HKL:ssä. On kuitenkin syytä huomata, että ilmastohaitalliseksi katsottavien tuotteiden mainontakiellolla kaupunki asettaisi vuokrasopimuksin vuokralaiselleen sen liiketoimintaan sellaisia ehtoja ja rajoituksia, jotka eivät perustu kyseisellä alalla noudatettaviin ohjeisiin ja sääntelyyn.

Markkinointia säännellään nykyisellään lukuisissa eri laeissa, kuten kuluttajansuoja-, alkoholi-, tupakka- ja lääkelaisissa, jolloin kyseessä ovat laintasoiset rajoitteet mainostoiminnalle. Lainsäädännöstä tulevien rajoitusten lisäksi mainonnassa huomioidaan myös alan itsesääntelynä muun muassa Kansainvälisen kauppakamarin markkinointisäännöt, Keskuskauppakamarin ja sen Mainonnan eettisen neuvoston periaatteet ja lausunnot sekä sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston ennakkopäätökset.

Ilmastohaitallisen mainonnan määrittely tarkasti ja yksiselitteisesti on haastavaa ja todennäköisesti aiheuttaisi vaikeita tulkintatilanteita. Tuotteiden, palveluiden ja toimialojen määrittely ilmastohaitalliseksi sekä niiden mainontakiellon rajan asettaminen edellyttäisi yksityiskohtaista määrittelyä vuokrasopimuksessa esimerkiksi sen osalta, koskisiko kieltö ainoastaan yksittäisiä tuotteita tai palveluita vai koko yritystä tai konsernia sekä sitä, miten suhtauduttaisiin sellaisiin mainoksiin, jossa sinänsä ilmastohaitallisia tuotteita tai palveluita tarjoava yritys mainostaa pelkästään mielikuvaa itsestään. Elinkeino toiminnan rajoittamisen ohella etukäteen asetettavat mainonnan sisällölliset kiellot saattavat olla ongelmallisia myös sananvapauden kannalta, joten tällaisten kieltojen tarkoituksenmukaisuutta ja tehokkuutta on syytä harkita tarkoin etukäteen.

Kaupunginhallituksen vastaus on kaupunkiympäristölautakunnan ja HKL:n johtokunnan lausuntojen mukainen.

Hallintosäännön 30 luvun 11 §:n 2 momentin mukaan kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuuston käsiteltäväksi aloitteet, jotka on allekirjoittanut vähintään 15 valtuutettua.

Esittelijä

kansliapäällikkö

03.05.2021

Asia/15

Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Suvi Rämö, hallintoasiantuntija, puhelin: 310 32174
suvi.ramo(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuutettu Mai Kivelän aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Päätöshistoria

Liikenneliikelaitoksen johtokunta 08.04.2021 § 63

HEL 2021-001525 T 00 00 03

Lausunto

Liikenneliikelaitoksen johtokunta antoi seuraavan lausunnon kaupunginhallitukselle valtuustoaloitteesta:

Liikenneliikelaitos (HKL) on eri vuokrasopimuksilla vuokrannut metroasemien, liikennevälineiden ja pysäkkikatosten mainospaikkoja JC-Decaux Finland Oy:lle. HKL:n ja JCDecaux:n välinen pysäkkikatosten sopimus on voimassa vähintään vuoden 2037 loppuun asti ja muut mainossopimukset ovat voimassa vuoden 2024 loppuun asti. Nykyisissä mainossopimuksissa on mainonnan rajoituksia, jotka koskevat ”lakisääteisten ja hallinnollisten määräysten vastaisia, yleistä paheksuntaa herättäviä tai julkisen liikenteen vastaisia mainoksia”. Mainonnassa tulee ottaa huomioon myös muun muassa Mainonnan eettisen neuvoston ratkaisut.

Hankintalainsäädäntö asettaa rajoituksia sopimusmuutoksille sopimuskauden aikana. Lisäksi sopimuksia ei voida yksipuolisesti muuttaa, vaan muutoksista, joilla asetettaisiin mainosoperaattorille mainonnan sisältöä koskevia rajoituksia, olisi päästävä yhteisymmärrykseen mainosoperaattorin kanssa.

HKL on sitoutunut Helsingin kaupunkistrategian linjauksiin, että Helsingin kaupungin tavoitteena on olla hiilineutraali vuoteen 2035 mennessä. Lisäksi tavoitteena on kestävä liikuttamisen kulkumuoto-osuuden kasvattaminen ja siten liikkumisen ilmastovaikutusten minimointi. HKL näkee kannatettavana näiden tavoitteiden edistämisen myös sen alihankkija- ja asiakasverkostossa mahdollisuuksien mukaan.

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

F10680001200062637

Alv.nro

F102012566

HKL:n näkemyksen mukaan mahdollisuuksia ilmastonäkökulmien huomioimiseen arvioidaan seuraavissa mainossopimusten kilpailutuksissa. Ilmastohaitallisen mainonnan määrittely tarkasti ja yksiselitteisesti on kuitenkin haastavaa ja todennäköisesti aiheuttaisi vaikeita tulkintatilanteita tiettyjen tuotteiden, palvelujen tai toimialojen kohdalla. Mikäli rajoituksia jossain muodossa asetettaisiin, ne eivät saisi olla tarpeettoman laajoja ja ne tulisi voida määritellä niin selkeiksi, että sopimus-kumppani pystyy huomioimaan rajoitukset ja sopimuksen toteutumista pystytään valvomaan. Lisäksi on huomattava, etteivät esitetyn kaltaiset mainonnan rajoitukset perustu mainosalalla noudatettaviin ohjeisiin ja sääntelyyn. Tulevissa kilpailutuksissa mainosoperaattoreita ohjataan ympäristöystävällisempään suuntaan muillakin kuin mainonnan sisältöön liittyvillä rajoituksilla, esimerkiksi asettamalla tarjouskilpailussa mainoslaitteiden energiankulutukseen liittyviä tai muita vastaavanlaisia laatukriteereitä.

Käsittely

08.04.2021 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Johtokunta hyväksyi yksimielisesti jäsen Straniuksen vastaehdotuksen muuttaa lausuntoehdotusosan viidennen varsinaisen kappaleen ensimmäinen virke kuulumaan seuraavasti:

"HKL:n näkemyksen mukaan mahdollisuuksia ilmastonäkökulmien huomioimiseen ARVIOIDAAN seuraavissa mainossopimusten kilpailutuksissa".

sekä viidennen varsinaisen kappaleen viimeinen virke kuulumaan seuraavasti:

"Tulevissa kilpailutuksissa mainosoperaattoreita OHJATAAN ympäristöystävällisempään suuntaan muillakin kuin mainonnan sisältöön liittyvillä rajoituksilla, esimerkiksi asettamalla tarjouskilpailussa mainoslaitteiden energiankulutukseen liittyviä tai muita vastaavanlaisia laatukriteereitä".

25.03.2021 Pöydälle

Esittelijä

yksikön johtaja
Karoliina Rajakallio

Lisätiedot

Maija Sarpo, laatu- ja ympäristöpäällikkö, puhelin: 310 34865
maija.sarpo(a)hel.fi
Reino Aittomäki, palveluasiantuntija, puhelin: 310 35550
reino.aittomaki(a)hel.fi

Kaupunkiympäristölautakunta 30.03.2021 § 157

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566

HEL 2021-001525 T 00 00 03

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Helsingin kaupungin kaupunkiympäristön toimialalla on tällä hetkellä voimassa 31.7.2023 asti Clear Channel Suomi Oy:n kanssa solmittu ulkomainosvälinepaikkojen vuokrausta sekä kaupungin käyttöön tulevaa mainostilaa koskeva sopimus. Lisäksi kaupunkiympäristön toimiala vuokraa siltamainospaikkoja. Helsingin kaupunki ei hanki, eikä järjestä ulkomainospalvelua, vaan kaupunki vuokraa paikkoja ja tiloja tällaisen yritystoiminnan harjoittamiseen. Nykyisessä ulkomainosvälinepaikkoja koskevassa vuokrasopimuksessa on mainonnan rajoituksia, jotka koskevat alkoholimainontaa sekä sitä, että ulkomainokset eivät saa olla laakisääteisten tai hallinnollisten määräysten vastaisia. Nykyiset vuokrasopimuksessa olevat rajoitteet ovat siten lainsäädäntölähtöisiä. Siltamainospaikkojen vuokrauksessa erityisiä rajoituksia mainosten sisällölle ei ole asetettu.

Vuokrasopimuksen yksipuolinen muuttaminen kesken sopimuskauden ei ole mahdollista, eikä Helsingin kaupunki vuokranantajana voi siten muuttaa ulkomainosvälinepaikkoja koskevan vuokrasopimuksensa ehtoja yksipuolisesti kesken sopimuskauden. Julkisena hankintayksikkönä Helsingin kaupungille asettaa rajoitteita myös hankintalaki hankintasopimuksen muuttamiselle kesken sopimuskauden.

Helsingin kaupunki ottaa vakavasti vastuunsa ilmastonmuutoksen torjunnassa ja torjuu ilmastonmuutosta kunnianhimoisesti. Mainonnan sisällölle asetettavia rajoituksia tarkastellaan seuraavan ulkomainospaikkojen vuokrausta koskevan kilpailutuksen yhteydessä, mutta on syytä huomata, että ilmastohaitalliseksi katsottavien tuotteiden mainontakiellolla kaupunki asettaisi vuokrasopimuksin vuokralaiselleen sen liiketoimintaan sellaisia ehtoja ja rajoituksia, jotka eivät perustu kyseisellä alalla noudatettaviin ohjeisiin ja sääntelyyn. Markkinointia säännellään nykyisellään lukuisissa eri laeissa, kuten kuluttajansuoja-, alkoholi-, tupakka- ja lääkelaissa, jolloin kyseessä ovat laintasoiset rajoitteet mainostoiminnalle. Lainsäädännöstä tulevien rajoitusten lisäksi mainonnassa huomioidaan myös alan itsesääntelynä muun muassa Kansainvälisen kauppakamarin markkinointisäännöt, Keskuskauppakamarin ja sen Mainonnan eettisen neuvoston periaatteet ja lausunnot sekä sosi-aali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston ennakkopäätökset.

Tuotteiden ja palveluiden määrittely ilmastohaitalliseksi sekä niiden mainontakiellon rajan asettaminen edellyttäisi yksityiskohtaista määrittelyä vuokrasopimuksessa esimerkiksi sen osalta, koskisiko kiello ai-

noastaan yksittäisiä tuotteita tai palveluita vai koko yritystä tai konsernia sekä sitä, miten suhtauduttaisiin sellaisiin mainoksiin, jossa sinänsä ilmastohaitallisia tuotteita tai palveluita tarjoava yritys mainostaa pelkästään mielikuvaa itsestään. Elinkeinoiminnan rajoittamisen ohella etukäteen asetettavat mainonnan sisällölliset kiellot saattavat olla ongelmallisia myös sananvapauden kannalta, joten tällaisten kieltojen tarkoituksenmukaisuutta ja tehokkuutta on syytä harkita tarkoin etukäteen. Kaupunki huomioi tulevissa ulkomainontaa koskevissa kilpailutuksissaan ulkomainonnan ympäristönäkökohdat ja kannustaa siten mainoslaiteyrityksiä tekemään ympäristöystävällisempiä valintoja.

Käsittely

30.03.2021 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Vastaehdotus:

Mia Haglund: Aloitevastauksen kohdasta neljä toinen virke muutetaan muodosta "Mainonnan sisällölle asetettavia rajoituksia on mahdollista tarkastella seuraavan ulkomainospaikkojen vuokrausta koskevan kilpailutuksen yhteydessä"

muotoon "Mainonnan sisällölle asetettavia rajoituksia tarkastellaan seuraavan ulkomainospaikkojen vuokrausta koskevan kilpailutuksen yhteydessä"

Aloitevastauksen viimeinen virke:

"Kaupunki voi kuitenkin pyrkiä huomioimaan tulevissa ulkomainontaa koskevissa kilpailutuksissaan ulkomainonnan ympäristönäkökohdat ja kannustamaan siten mainoslaiteyrityksiä tekemään ympäristöystävällisempiä valintoja."

korvataan seuraavalla:

"Kaupunki huomioi tulevissa ulkomainontaa koskevissa kilpailutuksissaan ulkomainonnan ympäristönäkökohdat ja kannustaa siten mainoslaiteyrityksiä tekemään ympäristöystävällisempiä valintoja."

Kannattaja: Laura Rissanen

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Aloitevastauksen kohdasta neljä toinen virke muutetaan muodosta "Mainonnan sisällölle asetettavia rajoituksia on mahdollista tarkastella seuraavan ulkomainospaikkojen vuokrausta koskevan kilpailutuksen yhteydessä" muotoon "Mainonnan sisällölle asetettavia rajoituksia tarkastellaan seuraavan ulkomainospaikkojen vuokrausta koske-

van kilpailutuksen yhteydessä"

Aloitevastauksen viimeinen virke: "Kaupunki voi kuitenkin pyrkiä huomioimaan tulevissa ulkomainontaa koskevissa kilpailutuksissaan ulkomainonnan ympäristönäkökohdat ja kannustamaan siten mainoslaiteyrityksiä tekemään ympäristöystävällisempiä valintoja." korvataan seuraavalla: "Kaupunki huomioi tulevissa ulkomainontaa koskevissa kilpailutuksissaan ulkomainonnan ympäristönäkökohdat ja kannustaa siten mainoslaiteyrityksiä tekemään ympäristöystävällisempiä valintoja."

Jaa-äännet: 5

Sirpa Asko-Seljavaara, Nuutti Hyttinen, Atte Kaleva, Antti Koskela, Jape Lovén

Ei-äännet: 6

Mia Haglund, Noora Laak, Antti Möller, Laura Rissanen, Anni Sinnemäki, Osmo Soininvaara

Poissa: 2

Tuomas Rantanen, Risto Rautava

Kaupunkiympäristölautakunta hyväksyi Mia Haglundin vastaehdotuksen äänin 6-5 (2 poissa).

23.03.2021 Pöydälle

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Pia Hosia, lakimies: 310 39061
pia.hosia(a)hel.fi
Inkeri Lehmusoksa, vs. yksikön päällikkö, puhelin: 310 22794
inkeri.lehmusoksa(a)hel.fi